

પરિષદ-પાથેય

સંકલન : રાજેન્દ્ર પટેલ

પરિષદ પરિસરમાં યોજાતા વિવિધ કાર્યક્રમોમાં યુવાનોની ઉપસ્થિતિ ધ્યાન ખેંચે તેવી હોય છે. એટલું જ નહીં, ઇન્ટરનેટ ઉપર ખાસ કરીને વિકિ-ગુજમાં અનેક યુવાનો કાર્યરત છે. એ જોઈને આનંદ થાય છે. ગુજરાતી ભાષામાં સાહિત્યેતર વિભાગોમાંથી યુવાનોને પ્રવૃત્ત જોઈ એક પ્રકારનો ઉત્સાહ વધે છે. વાસ્તવમાં સામસામેના છેડાનાં દર્શ્યો જોવા મળે છે. એક છેડે ગુજરાતી ભાષાથી વિમુખ થતી અને અંગ્રેજીના વ્યામોહમાં અંધ પ્રજા જોવા મળે છે તો બીજા છેડે દેશ-પરદેશમાં અનેક યુવાનોની ભાષા-અભિમુખતા પણ જોવા મળે છે. આ સંજોગોમાં પરિષદે પોતાના કાર્યક્ષેત્રની સીમાઓ વિસ્તારવી પડશે. સાહિત્યને કેન્દ્રમાં રાખી પોતાના પરિઘનો ઘેરાવો ખુલ્લો કરવો પડશે જ. અત્યારની અને આવનારી પેઢી માટે ટેકનોલોજીનો બહોળો ઉપયોગ ગુજરાતી ભાષા અને સાહિત્યના પ્રચાર-પ્રસાર માટે કરવો જ રહ્યો. હાલ, પરિષદે આ અંગે ઘણી પહેલ કરી છે.

અત્યારે પરિષદના અનેક સાહિત્યિક કાર્યક્રમો ઉપરાંત લોકોને ઉપયોગી થાય એવા કેટલાક અભ્યાસક્રમો ચાલુ કર્યા છે. આ અભ્યાસક્રમોમાં જોડાયેલા અનેક યુવાન મિત્રોને અનેક તકો પ્રાપ્ત થઈ છે. જો કોઈ જાણે પરિષદે ભાષાસાહિત્યના સંવર્ધન અર્થે પણ આ દિશામાં વધુ ને વધુ પ્રવૃત્ત થવું પડશે. હાલ જે અભ્યાસક્રમો ચાલે છે તેની થોડી વિગત આમ છે.

૧. માતૃભાષા કૌશલ પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમ : અત્યાર સુધી સાત બેચ પૂરી થઈ છે. હવેથી આ અભ્યાસક્રમ દર માસની પહેલી તારીખે શરૂ થાય, પંદર દિવસ દરરોજ દોઢ કલાક વર્ગો ચાલે એવી યોજના વિચારી છે.

૨. અનુવાદનો અભ્યાસક્રમ : અત્યાર સુધીમાં એક બેચ બહાર પડી છે અને પહેલી જુલાઈથી બીજી બેચનો આરંભ થશે. દર સોમ, મંગળ બે કલાક એમ છ માસ સુધી આ કોર્સ ચાલે છે.

૩. પત્રકારત્વનો અભ્યાસક્રમ : અત્યાર સુધી બે બેચ બહાર પડી છે અને પહેલી જુલાઈથી ત્રીજી બેચનો આરંભ થશે. દર સોમ, મંગળ બે કલાક એમ છ માસ સુધી ચાલતા કોર્સને ખૂબ સરસ પ્રતિસાદ સાંપડ્યો છે.

અનુવાદ અભ્યાસક્રમ પૂરો કરીને બે અનુવાદકો, અનુવાદ પ્રતિષ્ઠાન અંતર્ગત ગાંધીજીના અક્ષરદેહની કામગીરી માટે ગંભીર રીતે જોડાયા છે, તો પત્રકારત્વના કોર્સના ઘણા મિત્રોને નવી તકો પ્રાપ્ત થઈ છે. બેચ અભ્યાસક્રમની માન્યતા ગુજરાત

યુનિવર્સિટીએ આપેલી છે. પરિષદની સંશોધનસંસ્થા ક. લા. સ્વાધ્યાયમંદિર આ તમામ અભ્યાસક્રમોનું સંચાલન કરે છે.

હવે ટૂંક સમયમાં બીજા બે અભ્યાસક્રમો પ્રૂફ રીડિંગ તથા ડીટીપીના શરૂ થશે. આવા અભ્યાસક્રમોમાં જોડાતાં યુવાનો સહજ રીતે પરિષદની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં જોડાય છે તથા પુસ્તકાલયનો પણ લાભ લે છે. આ વાત મહત્ત્વની લેખાવી જોઈએ.

હમણાંનો એક બીજો સુખદ અનુભવ પણ નોંધવા જેવો છે. દર બુધવારે સાંજે ૭થી ૮ મળતી બુધસભાની કાર્યશાળામાં આજકાલ વીસ જેટલાં નવસર્જકો ઉપસ્થિત રહે છે. હમણાં જ યોજાયેલા ૨૮ કવિઓના કવિસંમેલનનો અને આ પ્રવૃત્તિ અંગે મીડિયાએ આપેલા વિધેયાત્મક પ્રતિસાદનો પણ ફાળો છે. ઉપરના ત્રણે અભ્યાસક્રમો ઉપરાંત પરિષદમાં નિયમિત ચાલતી પ્રવૃત્તિઓ જેવી કે પાક્ષિકી, ગ્રંથ સાથે ગોઠડી, અનુવાદ-અભિમુખતા વગેરેમાં તથા પરિષદના પરિસરમાં બીજી સંસ્થાઓ દ્વારા યોજાતા કાર્યક્રમોમાં યુવા વર્ગની સામેલગીરી ખૂબ જોવા મળે છે. ત્યારે વરિષ્ઠ સાહિત્યકારો માટે એક વિશેષ અપેક્ષા જાગે છે. આપણી આજ, આવતી કાલ ઘડતી હોય છે ત્યારે સુશ્ચજનોની જવાબદારી ખૂબ વધી જાય છે. એક તરફ શ્રેષ્ઠતાની ઘેલછામાં બંધ રહેતાં આપણાં બારણાં છે તો સામે છેડે વાંચવા, લખવા, બોલવાની ટેવ ગુમાવતી આપણી પ્રજા છે. પરિષદને આ સમયમાં મહત્ત્વની ભૂમિકા અદા કરવાની તક છે. ખુલ્લા મને આ વિશે ગંભીરતાથી વિચારવાનો સમય પાકી ગયો છે. ભાષા, સાહિત્ય અને સંસ્કૃતિ પ્રતિ અભિમુખ એવી આજની પેઢી, અતિથિ તરીકે પરિષદમાં પ્રવેશે ત્યારે તેમને નિવાસી બનાવવાની ફરજ આપણાં સૌ કોઈની છે.

રાજેન્દ્ર પટેલ

અનુવાદ-અભિમુખતા

તા. ૧૨-૨-૨૦૧૩ મંગળવારે મળેલી ‘અનુવાદ-અભિમુખતા’ની બેઠકમાં વડોદરાથી શ્રી પરેશભાઈ પંડ્યા તેમણે અંગ્રેજીમાં અનૂદિત કરેલી ગઝલો લઈ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. તે અનૂદિત કરેલી મનોજ ખંડેરિયાની ‘એમ પણ બને’, નયન દેસાઈની ‘લંબચોરસ ઓરડામાં એક સમય ઘૂંટાય છે’ તથા શોભિત દેસાઈની ‘હજી પણ ત્યાં જ ઊભો છું’નું પહેલા ગુજરાતી પછી અંગ્રેજીમાં એમ પઠન કરતા રહ્યા. મહર્ષિભાઈ મહેતા પણ એ જ ગઝલોનો અનુવાદ જોડે જોડે વાંચતા ગયા. ગઝલોના અનુવાદ રદીફ-કાફિયા, યોગ્ય શબ્દો વાપરવાનો આગ્રહ, સાચું અંગ્રેજી લખવાની વાત વગેરે ખૂબ ચર્ચાસ્પદ રહી. એક મત એવો પણ રહ્યો કે ગઝલ ગવાય ત્યારે જ અનુભવાય, વળી તેનું સ્વરૂપ અંગ્રેજીમાં નહીં જળવાય માટે અનુવાદ કરવો હોય તો હિંદી કે ઉર્દૂમાં જ કરવો જોઈએ જેથી આપણી ભાષામાં જે કૌવત છે તે સમજાવી શકાય. ચિનુભાઈ મોદીએ તો ભારપૂર્વક કહ્યું કે ગઝલનો અનુવાદ કરવાનું છુડી અછાંદસ કવિતાનો અનુવાદ

કરવો જોઈએ જેથી આપણી ભાષા સુપેરે બીજે પહોંચે અને લય પણ જળવાય. પ્રીતિબહેન સેનગુપ્તા, એસ. એસ. રાહી તથા મીનાબહેન દેસાઈની ઉપસ્થિતિ પણ માર્ગદર્શક બની. ચર્ચાના કારણે પરેશભાઈને પણ તેમનો ફેરો સાર્થક લાગ્યો.

તા. ૧૨-૩-૨૦૧૩, મંગળવારે મળેલી ‘અનુવાદ-અભિમુખતા’ની બેઠક શ્રી રમેશ ર. દવે હસ્તક હતી. અનુવાદ કરતી વખતે આમ તો આખી કૃતિને લક્ષમાં રાખી તેના ભાવ અને ભાષા તપાસવાં જોઈએ પણ અહીં વાતચીત અભ્યાસ રૂપે હોવાથી તેમણે નાનું એકમ ઉમર ખયામની એક રૂબાયત લઈ વાત કરી. ઉમર ખયામે રૂબાયતો લખી પછી લગભગ ૫૦૦ વર્ષે એડવર્ડ ફિટ્ઝરોલ્ડ દ્વારા તેનો અંગ્રેજીમાં અનુવાદ થયો. બધાં શ્રોતાઓના હાથમાં એ રૂબાયતના ગુજરાતીમાં થયેલા આઠ અનુવાદની નકલ હતી. પછી તો રમેશભાઈ માસ્તરે બધા પાસે પોતે કેવો અનુવાદ કરે તે રીતે એક એક પંક્તિ બોલાવડાવી. ફિટ્ઝરોલ્ડે કરેલા અનુવાદના ગુજરાતીમાં એક જ શબ્દના આઠ પર્યાય મળ્યા. કયું વધારે યોગ્ય ? સ્વર્ગ સાથે વિશેષણનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ ? વિશેષણ પાંખનું કામ આપે તો યોગ્ય. વળી આ આઠે પર્યાય વાંચતાં તરત જ જે તે અનુવાદક પર પડેલી સ્થળ-કાળની અસર જણાઈ આવે. અનુવાદક કેટલી મોકળાશ ભોગવી શકે ? આવા સવાલો-જવાબોમાંથી બધાં જ જાણે પોતે અનુવાદક હોય તેમ વાતોમાં ગૂંથાયાં. રમેશભાઈએ છેલ્લે અંત ખુલ્લો રાખતાં કહ્યું કે છંદથી, લયથી, નાનાં નાનાં સાદાં વાક્યોથી – જે રીતે અનુવાદ કરો પણ તેમાં ‘મર્મ-સ્પર્શીતા’ હોવી જોઈએ તે મૂળ વાત છે. બેઠક-વર્ગ ખરા અર્થમાં હેતુલક્ષી રહ્યો.

પાક્ષિકી

તા. ૨૧-૨-૨૦૧૩ના રોજ ગુરુવારે નિર્મળાબહેન મેકવાને ‘હટાણું’ વાર્તાનું પઠન કર્યું હતું. ઘરની આર્થિક જવાબદારી નિભાવવા માટે શહેરમાં જઈ ક્લિનિકલ એક્સપરિમેન્ટ માટે શરીરના ભોગે પૈસા કમાતા પૂનજની વાર્તામાં માવજતની જરૂર જણાતી હતી. સાગર શાહ અને જિજ્ઞેશ બ્રહ્મભટ્ટે વાર્તા સંદર્ભે વિશદ ચર્ચા કરી હતી. તા. ૭-૩-૨૦૧૩ના રોજ વાર્તાકાર સાગર શાહે ‘ટફનેસ’ વાર્તાનું પઠન કર્યું હતું. વાર્તામાં દેવેનભાઈના પાત્ર દ્વારા રજૂ થયેલ મુદ્દો રસપ્રદ હતો. રચનાપ્રક્રિયા સંદર્ભે સૂચનો થયાં હતાં.

એનીબહેન સરૈયા લેખિકા પ્રોત્સાહન નિધિના ઉપક્રમે

એનીબહેન સરૈયા લેખિકા પ્રોત્સાહન નિધિના ઉપક્રમે તા. ૧૨-૦૩-૨૦૧૩ના રોજ ગુજરાત સાહિત્ય પરિષદ ખાતે ‘સંગીત સાથે સર્જન’નો નવતર કાર્યક્રમ યોજાયો હતો. જાણીતાં સર્જક ધીરુબહેન પટેલની ઉપસ્થિતિમાં યોજાયેલ આ કાર્યક્રમમાં ઉપસ્થિત લેખિકાઓએ પ્રથમ એક કલાક મહાન સંગીતકાર ત્રિથોવનનું ‘મુન લાઈટ સોનેટ’

(સિમ્ફની) અને પશ્ચિમી પ્રશિષ્ટ સંગીત માણ્યું હતું. તે પછી મનમાં જે સ્ફુરે તે કવિતા, સ્મરણ, પ્રવાસ, ચિંતન સ્વરૂપના લખાણ દ્વારા અભિવ્યક્ત કર્યું હતું. લખાયેલી આ કૃતિઓનું પઠન પણ ઉપસ્થિતોએ માણ્યું હતું.

બેઠકના પ્રારંભે શ્રી ધીરુબહેન પટેલે બહેનોને લેખન-વાંચન માટે પ્રોત્સાહિત કરતાં જણાવ્યું હતું કે, સર્જકતા શીખવી શકાતી નથી. અનેક પ્રકારની પરિસ્થિતિઓ વચ્ચે જીવતા હોઈએ છીએ ત્યારે અંદરની અનુભૂતિને લેખનના માધ્યમે બહાર આણવી જોઈએ. સર્જકતા અંદરનો આનંદ, અનુભૂતિનો આનંદ મહત્વનો છે.

આ નવતર કાર્યક્રમમાં છાયા ત્રિવેદી, સુધા મહેતા, માલિની શાસ્ત્રી, બિંદુ માધુ, ભારતી સોની, નિર્મળા પટેલ, ગીતા ચૌહાણ, કિશોરી ચંદ્રારાણા, પ્રજ્ઞા પટેલ, પારુલ દેસાઈ, કૃષ્ણા રાવલ, દીપ્તિ શાહ અને ધીરુબહેન પટેલ વગેરેએ 'સંગીત' સાંભળીને પછી લખાયેલી ગદ્ય-પદ્ય કૃતિઓનું વાંચન કર્યું હતું.

પ્રજ્ઞા પટેલ

કપડવંજમાં વ્રજલાલ દવે વ્યાખ્યાન

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ અને આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ, કપડવંજના સંયુક્ત ઉપક્રમે 'વ્રજલાલ દવે વ્યાખ્યાનમાળા' અંતર્ગત 'તળપદનું કાવ્યશાસ્ત્ર' વિષય પર પ્રો. ભરત મહેતાએ વિદ્યાર્થી-ભોગ્ય શૈલીમાં મનનીય અને રસપ્રદ વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું.

પત્રકારત્વ અભ્યાસક્રમનાં વિદ્યાર્થીઓનો પ્રમાણપત્ર વિતરણ સમારોહ

તા. ૧૦-૦૩-૨૦૧૩, રવિવારના રોજ પરિષદ પ્રમુખ શ્રીમતી વર્ષા અડાલજાના હસ્તે, ગુજરાત યુનિવર્સિટી માન્ય અને ક. લા. સ્વાધ્યાયમંદિર, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ દ્વારા સંચાલિત પત્રકારત્વના વર્ગોના વિદ્યાર્થીઓને પ્રમાણપત્ર એનાયત કરવામાં આવ્યાં હતાં.

તા. ૬ ઓગસ્ટ, ૨૦૧૨થી તા. ૭ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૩ સુધી ચાલેલા આ પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમમાં અનુભવી પત્રકારો અને વિવિધ વિષયોનાં તજજ્ઞો દ્વારા પત્રકારત્વ તેમજ સાહિત્યિક પત્રકારત્વની સમજ પૂરી પાડવામાં આવી હતી.

સમારોહના ઉપક્રમે પત્રકારત્વ અભ્યાસક્રમનાં સંયોજક દષ્ટિબહેન પટેલે ભાષાશુદ્ધિ, અનુવાદક્ષમતા અને સાહિત્યવાંચનનો વ્યાપ વધારવાની તાકીદ કરી હતી.

પરિષદ મહામંત્રી શ્રી રાજેન્દ્ર પટેલે પત્રકારત્વના અભ્યાસક્રમની શરૂઆત અને તેને સાંપડેલી સફળતા વિશેની ભૂમિકારૂપ વાત કરી હતી.

દિગ્ગજ સાહિત્યકાર ડૉ. ચિનુ મોદીએ ભાષાસજ્જતાના વર્ગોમાં જોડાઈ વિદ્યાર્થીઓને લેખનસુધારણા કરવા અંગે ધ્યાનદોરવણી કરી હતી.

આ ઉપરાંત અનુવાદક્ષમતા અને ગુજરાતી ભાષાની સાથે સાથે અંગ્રેજી અને

હિંદી ભાષાઓ પર પણ પ્રભુત્વ મેળવવાનું વિદ્યાર્થીઓને દિશાસૂચન કર્યું હતું.

પ્રારંભિક તબક્કાથી જ વિદ્યાર્થીઓના મિત્ર અને માર્ગદર્શક બનીને રહેલા શ્રી રમેશ તન્નાએ વિદ્યાર્થીઓને પોતાની અંદર રહેલી ઊર્જાનો ઉપયોગ કરી અથાગ મહેનત કરવા જણાવ્યું હતું તેમજ હકારાત્મક પત્રકારત્વ પર ભાર મૂક્યો હતો.

પત્રકારત્વ અભ્યાસક્રમમાં પ્રથમ આવેલા રતિલાલ કા. રોહિતે પોતાના અભ્યાસ દરમિયાનના અનુભવો વાગોળ્યા હતા.

ત્યારબાદ વર્ષા અડાલજાના હસ્તે વિદ્યાર્થીઓને પ્રમાણપત્ર વિતરિત કરવામાં આવ્યાં. વર્ષાબહેને પોતાના જીવનનાં સંસ્મરણો અને કારકિર્દીના ખટ-મધુરા કિસ્સાઓ વિદ્યાર્થીઓ સાથે વહેંચ્યાં હતાં.

સમારોહના સમાપનના ભાગ રૂપે પારુલ કં. દેસાઈએ ભાષા સજ્જતાની ઊણપ વિશે વિદ્યાર્થીઓને જાગૃત કર્યાં હતાં. આ ઉપરાંત પત્રકારત્વ-અભ્યાસની સફળતા બદલ અધ્યાપકો, વિદ્યાર્થીઓ અને સહકર્મચારીઓનો આભાર વ્યક્ત કર્યો હતો.

– શિવાની શાહ

‘ભાષાવિજ્ઞાન અને ગુજરાતીનો અભ્યાસ’ વિશે રાષ્ટ્રીય પરિસંવાદ

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ સંચાલિત ક. લા. સ્વાધ્યાયમંદિર અને ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમીના સંયુક્ત ઉપક્રમે તા. ૨૩-૨-૨૦૧૩ શનિવારના રોજ ‘ભાષાવિજ્ઞાન અને ગુજરાતીનો અભ્યાસ’ વિષય પર એકદિવસીય રાષ્ટ્રીય પરિસંવાદનું આયોજન થયું હતું. આરંભમાં કૃષ્ણા રાવલે સરસ્વતીવંદના કરી ઉદ્ઘાટનબેઠકનું સંચાલન કર્યું હતું. આ રાષ્ટ્રીય પરિસંવાદની સાથેસાથે ભારતીય ભાષાસંસ્થાન, પૂના દ્વારા પ્રકાશિત પુસ્તક ‘ગુજરાતી લેખનરીતિ’નું ગ્રંથપ્રાગટ્ય પશ્ચિમી ભાષાસંસ્થાન, પૂનાનાં આચાર્ય શ્રી કલિકાબહેન મહેતાએ કર્યું હતું. ‘ગુજરાતી લેખનરીતિ’ પુસ્તકનો પરિચય શ્રી અરવિંદ ભાંડારીસાહેબે આપ્યો હતો. પુસ્તકની ઉપયોગિતાની રસપ્રદ માહિતી આપી હતી.

ઉદ્ઘાટનબેઠકની શરૂઆત સવારે ૯ વાગે થઈ હતી. તેમાં સ્વાગત-વક્તવ્ય ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના મહામંત્રી શ્રી રાજેન્દ્ર પટેલે આપ્યું હતું. તેમાં તેમણે આ અઠવાડિયું જાણે કે માતૃભાષાના મહોત્સવનું અઠવાડિયું બની રહ્યું તેનો આનંદ વ્યક્ત કર્યો હતો. ક. લા. સ્વાધ્યાય મંદિરના કાર્યકારી નિયામક શ્રી પારુલબહેન દેસાઈએ ભાષાવિજ્ઞાન વિષયક પરિસંવાદની ભૂમિકા, ભાષાવિજ્ઞાનની અગત્યની વાત કરી હતી. જાણીતા સાહિત્યકાર શ્રી રઘુવીર ચૌધરીએ ભાષા એ સાંસ્કૃતિક ઘટના છે તેવું જણાવ્યું હતું. તેમણે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે માતૃભાષાનો પાયો મજબૂત હોય તો જ ભગિની ભાષા સારી રીતે જાણી શકાય છે. અન્ય શાસ્ત્રનું જ્ઞાન સારી રીતે મેળવી શકાય છે. જાણીતા ભાષાવિજ્ઞાની શ્રી યોગેન્દ્ર વ્યાસે અધ્યાપકોની નિષ્ઠા પ્રત્યે આંગળી ચીંધી હતી.

ભાષાવિજ્ઞાન અઘરો-શુષ્ક વિષય છે તેવી ગેરસમજથી વિદ્યાર્થીને ભાષાવિજ્ઞાનના અભ્યાસથી દૂર રાખવા પ્રયત્ન ન કરવો જોઈએ. ભાષાવિજ્ઞાન એ કવિતા જેવો વિષય છે તેમ કહીને તેમણે ‘જૂનું પિયરઘર ખાલી કરતાં’ સૌનેતના ઉદાહરણ દ્વારા સમજાવ્યું હતું. ઉદ્ઘાટનબેઠકનાં અધ્યક્ષશ્રી કલિકા મહેતાએ ભાષાવિજ્ઞાન ભણાવવાની – ગોખાવવાની સંકલ્પના છે તે દૂર કરવી જોઈએ. સાંપ્રત સમયમાં ભાષાવિજ્ઞાનની કેટલીક સમસ્યાઓ પણ તેમણે જણાવી. આ પરિસંવાદના આયોજકોનો આભાર માની પોતાનું અધ્યક્ષીય વક્તવ્યનું સમાપન કર્યું હતું. ક. લા. સ્વાધ્યાયમંદિરના અધ્યાપકશ્રી ઈતુભાઈ કુરકુટિયાએ ઉદ્ઘાટનબેઠકના વક્તાશ્રીનો આભાર વ્યક્ત કર્યો હતો.

પ્રથમ બેઠકમાં. પ્રથમ બેઠકના અધ્યક્ષશ્રી રમણભાઈ સોનીએ વક્તાઓનો પરિચય આપ્યો હતો. તથા ‘ધ્વનિ અને ધ્વનિઘટકો’ વિશે પોતાનું વક્તવ્ય આપ્યું હતું.

તેમણે વિવિધ ઉદાહરણ દ્વારા ધ્વનિ અને ધ્વનિઘટકોની સમજ આપી હતી. સાહિત્યની કેડીએ ભાષાવિજ્ઞાન શીખવું જોઈએ. ગુજરાતી લોકગીત ‘સૈયર મ્હેદી, મ્હેદી વૈઈશું, મ્હેદી મોટા’નું સરસ ઉદાહરણ આપ્યું.

આ ઉપરાંત ઘોષ-અઘોષ ધ્વનિ, કાન-ગાન, ભણ-ગણ, ધ્વનિ ઘટક એ સાંભળવાની ક્રિયા સાથે સંકળાયેલી બાબત છે તેમ તેમણે કહ્યું હતું. ત્યાર બાદ ડૉ. સલોનીબહેન જોષીએ અપભ્રંશ અને ગુજરાતીનો સંબંધ વિશે વક્તવ્ય આપ્યું હતું. ગુજરાતી ભાષાની ઉત્પત્તિ અપભ્રંશ ભાષામાંથી જ થઈ છે. અપભ્રંશ ભાષાના કેટલાક દુહાનું પઠન કર્યું હતું. (અમ્હેનું અમે, તમ્હેનું તમે, મઈ-તઈનું મે-તે) જેવા ઉદાહરણ દ્વારા અપભ્રંશ અને ગુજરાતી ભાષા વિજ્ઞાનની વાત કરી હતી. ત્યારબાદ શ્રી હેતલબહેન પંડ્યાએ પંડિત યુગના ભાષાવિજ્ઞાની શ્રી નરસિંહરાવ દિવેટિયાનાં જીવનકવન તથા ભાષાવિજ્ઞાનમાં કરેલા પ્રદાનની વાત કરી હતી. આ બેઠકના એક વક્તા શ્રી હર્ષવદન ત્રિવેદી નાદુરસ્ત તબિયતના કારણે ઉપસ્થિત રહી શક્યા ન હતા. અધ્યક્ષશ્રી રમણભાઈ સોનીએ અધ્યક્ષીય વક્તવ્ય આપીને પ્રથમ બેઠકનું સમાપન કર્યું હતું.

૨.૦૦ વાગ્યે બીજી બેઠકનું આયોજન થયું હતું. આ બેઠકના અધ્યક્ષશ્રી ડૉ. અરવિંદ ભાંડારીસાહેબ હતા. તેમણે ‘ગુજરાતી વાક્યરચનાની લાક્ષણિકતાઓ’ વિશે વક્તવ્ય આપ્યું હતું. ‘આ ઘર અમારું છે’, ‘અમારું આ ઘર છે’ જેવા ઉદાહરણ દ્વારા સારી રીતે સમજ આપી હતી. શ્રી પિંકીબહેન પંડ્યાએ ‘કોશનિર્માણની પ્રક્રિયા’ વિષય પર વક્તવ્ય આપ્યું હતું. PPT દ્વારા કોશનો અર્થ, પ્રકાર વિશેની સરસ માહિતી આપી હતી. શ્રી પી. જે. પટેલસાહેબે જાણીતા ભાષાવિજ્ઞાનની ડૉ. પ્રબોધ પંડિતના ભાષાવિજ્ઞાન વિશે કરેલા પ્રદાનની વાત કરી હતી.

૪.૦૦ વાગ્યે ત્રીજી બેઠકનું આયોજન થયું હતું. આ બેઠકના અધ્યક્ષશ્રી

ઉર્મિબહેન દેસાઈએ ‘ગુજરાતીમાં અંગસાધન’ વિશે વક્તવ્ય આપ્યું હતું. ધ્વનિશાસ્ત્ર, વ્યાકરણશાસ્ત્ર વિશેની સમજ આપી હતી. શ્રી નિલોત્પલાબહેન ગાંધીએ ‘ગુજરાતી રૂપરચના : એક રૂપરેખા’ વિશે વક્તવ્ય આપ્યું હતું. તેમણે કહ્યું હતું કે ધ્વનિ અને અર્થની વચ્ચે રૂપરચના આવે છે. ૮૦૦થી વધુ વ્યાખ્યા શબ્દની અપાઈ છે તેની સમજ આપી હતી. આ પરિસંવાદની ત્રીજી બેઠકને અંતે ગુજરાતી ભાષાસાહિત્યભવનનાં અધ્યક્ષશ્રી કીર્તિદાબહેન શાહે ગુજરાતના જુદા જુદા વિસ્તારમાંથી આવેલા વિદ્યાર્થીઓ, શ્રોતાઓ તથા વક્તાશ્રીનો આભાર વ્યક્ત કર્યો હતો. ત્રણે બેઠકનું સંચાલન ઈતુભાઈ કુરકુટિયાએ કર્યું હતું.

આ રાષ્ટ્રીય પરિસંવાદમાં ગુજરાતી ભાષાભવનના, ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ, એફ. ડી. આર્ટ્સ કોલેજ, સદ્ગુણા મહિલા આર્ટ્સ કોલેજ, એચ. કે. આર્ટ્સ કોલેજ અને શ્રી એલ. વી. ઉપાધ્યાય આર્ટ્સ કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ મોટી સંખ્યામાં ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

ગૌતમ પી. વાઘેલા

એનીબહેન સરૈયા લેખિકા પ્રોત્સાહન નિધિ અંતર્ગત મહિલાઓ માટે લઘુ નાટ્યલેખન સ્પર્ધા

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ સંચાલિત અને એનીબહેન સરૈયા લેખિકા પ્રોત્સાહન નિધિ અંતર્ગત મહિલાઓ માટે મૌખિક લઘુ નાટ્યલેખન સ્પર્ધાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે. આ નાટક ધોરણ-૮થી ધોરણ-૧૨ સુધીના વિદ્યાર્થીઓ ભજવી શકે એવાં હોવાં જોઈએ.

આ સ્પર્ધા યોજવાનો મુખ્ય હેતુ મહિલાઓ-લેખિકાઓને મૌલિક સાહિત્યસર્જન માટે પ્રોત્સાહિત કરવાનો તેમજ સારું શ્રેષ્ઠ કિશોર-કિશોરી સાહિત્ય ગુજરાતીમાં ઉપલબ્ધ કરાવવાનો છે.

આ સ્પર્ધા માટેની વિગતો - નિયમો નીચે મુજબ છે.

(૧) ધો. ૮થી ધો. ૧૨નાં કિશોર-કિશોરીઓને ધ્યાનમાં રાખીને, શાળામાં ભજવી શકાય એવાં મૌલિક અપ્રકાશિત એકાંકી સ્પર્ધા માટે મોકલવાનાં રહેશે.

(૨) મંચન-ભજવણીની સમયમર્યાદા ૧૫ મિનિટની ધ્યાનમાં રાખીને નાટક લખવાનાં રહેશે.

(૩) ધો. ૮થી ધો. ૧૨ના પાઠ્યક્રમ-અભ્યાસક્રમમાં આવતા વિષયોને સ્પર્શતાં નાટક પણ લખી શકાશે.

(૪) ગુજરાતી ભાષામાં લખાયેલ નાટક જ સ્વીકાર્ય બનશે.

(૫) કોઈ પણ મહિલા આ સ્પર્ધામાં ભાગ લઈ શકશે. એક સ્પર્ધક એક જ નાટક મોકલી શકશે.

(૬) કૃતિની સાથે શીર્ષક, પૂરું નામ-સરનામું, જન્મતારીખ, અભ્યાસ, વ્યવસાય, ટેલિફોન નંબર, ઈ-મેઈલ વગેરે વિગતો જરૂરથી મોકલવી.

(૭) પસંદગીના ૨૦ નાટકોને પ્રમાણપત્ર એનાયત કરવામાં આવશે.

(૮) પસંદ થયેલાં ૨૦ નાટકોનું પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરવાનું પણ આયોજન છે.

(૯) નિર્ણાયકશ્રીઓનો નિર્ણય આખરી રહેશે.

(૧૦) સ્પર્ધા માટેનાં નાટક ખૂબ જ સુવાચ્ય અક્ષરમાં અથવા ટાઇપ કરીને (કાગળની એક જ બાજુ પર, ફૂલ્સકેપ કાગળ પર) મોકલવાનાં રહેશે.

(૧૧) નાટક તા. ૩૦-૫-૨૦૧૩ સુધીમાં મળે તેમ મોકલવાનાં રહેશે.

(૧૨) સ્પર્ધા માટેનાં નાટક નીચેના સરનામે, કવર પર 'એનીબહેન સરૈયા લેખિકા નાટક સ્પર્ધા માટે' ખાસ લખીને મોકલી આપવાનાં રહેશે.

કૃતિ પરિષદના કાર્યાલયમાં મોકલવી.

સંયોજક : પારુલ કંદર્પ દેસાઈ, પ્રજ્ઞા પટેલ

ગુજરાત યુનિવર્સિટી માન્ય પત્રકારત્વ અને અનુવાદના અભ્યાસક્રમ

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ સંચાલિત ક. લા. સ્વાધ્યાયમંદિર દ્વારા ગુજરાત યુનિવર્સિટી માન્ય છ-માસિક પત્રકારત્વ અને અનુવાદના પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમ વર્ગોનું નવું સત્ર ૧ જુલાઈ ૨૦૧૩થી શરૂ થશે. અભ્યાસક્રમમાં જોડાવા ઇચ્છતા વિદ્યાર્થીઓએ તાત્કાલિક સંપર્ક કરવો. વહેલા તે પહેલાના ધોરણે પ્રવેશ અપાશે. વર્ગો સોમવાર અને મંગળવારે સાંજના ૫.૦૦થી ૭.૦૦ના સમય દરમિયાન લેવાશે.

પ્રવેશ માટેની યોગ્યતા : કોઈ પણ વિદ્યાશાખામાં સ્નાતક (બી.એ.). સંપર્કસૂત્ર : કાર્યાલય (૦૭૯) ૨૬૫૮૭૯૪૭, શ્રી ચંદ્રકાન્ત ભાવસાર (મો.) ૯૫૩૭૬૭૧૦૭૩, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, ટાઇમ્સની પાછળ, નદીકિનારે, આશ્રમરોડ, અમદાવાદ, પો. બો. નં. ૪૦૬૦

પરિષદના આગામી કાર્યક્રમો

અનુવાદ-અભિમુખતા

સંયોજક : રૂપા શેઠ તા. ૯-૪-૨૦૦૪, મંગળવારે, સાંજે ૬.૦૦ વાગ્યે; શ્રી રમેશ ર. દવે. રોબર્ટ ફોર્સ્ટની કવિતા 'Stopping by the woods'નો અનુવાદ કરાવશે.

એનીબહેન સરૈયા લેખિકા પ્રોત્સાહન નિધિ

સંયોજક : પારુલ કંદર્પ દેસાઈ, પ્રજ્ઞા પટેલ, તા. ૧૫-૪-૨૦૧૩ના રોજ સોમવારે ૪.૦૦ કલાકે સ્વરચિત અપ્રકાશિત કૃતિઓનું પઠન.

પાક્ષિકી

સંયોજક : દીવાન ઠાકોર તા. ૪-૪-૨૦૧૩, ગુરુવાર, સાંજે ૬.૦૦ કલાકે; દક્ષાબહેન
પટેલ મૌલિક કૃતિનું પઠન કરશે.

વિશ્વ કવિતા કેન્દ્ર

તા. ૩, ૧૦, ૧૭, ૨૪-૪-૨૦૧૩ બુધવાર, સાંજે ૭.૦૦ કલાકે બુધસભા.